

Литература:

1. *Альтюссер Л.* За Маркса Издательство: М.: Праксис Год, 2006. – 392 с.
2. *Альтюссер Л.* Человек, эта ночь [<http://xz.gif.ru/numbers/77-78/cette-nuit/>] Художественный журнал Moscow Art Magazine
3. *Альтюссер Л.* Идеология и идеологические аппараты государства. Заметки для исследования / Пер. с фр. С. Б. Рындина // Неприкосновенный запас, 2011. - №3(77). – С. 26
4. *Батлер, Дж.* Психика власти: теории субъекции. Пер. Завена Баблюяна Харьков: ХІЦГІ; СПб.: АлетеїЯ, 2002. – 168 с. (Серия «Гендерные исследования»)
5. *Валь Ж.* Несчастное сознание в философии Гегеля. Перевод с французского В. Ю. Быстрова Санкт-Петербург: Владимир Даль, 2006. – 334 с.
6. *Великовский С. И.* Грани «несчастливого сознания». Театр, проза, философская эссеистика, эстетика Альбера Камю. Издательство: М.: «Искусство», 1973. - 240 с.
7. *Гегель Г.В.Ф.* Феноменология духа. Пер. с нем. Шпета Г.Г., комм. Селиванова Ю.Р. – М.: Академический проект, 2008. – 767 с.
8. *Камю А.* Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство, М.: Политиздат, 1990. – 329 с.
9. *Кьеркегор С.* Страх и трепет. Диалектическая лирика Йоханесса де Силенцио / С. Кьеркегор. М.: «Республика», 1993. - 112 с.
10. *Лакан Ж.* Инстанция буквы в бессознательном. М.: Русское феноменологическое общество, Логос, 1997. – 154 с.
11. *Маркс К.* Экономическо-философские рукописи 1844 года / К. Маркс и Ф.Энгельс. – ПСС.– Т.42. – С. 43-174.
12. *Маркузе Г.* Одномерный человек. Исследование идеологии Развитого Индустриального Общества. пер. с англ. М.:«REFL-book», 1994. - 368 с
13. *Постер М.* Экзистенциальный марксизм в послевоенной Франции / Философско-антропологические исследования. – 2007. – № 1. – С.24
14. *Сартр Ж-П.* Защитительная речь в пользу интеллектуалов [http://scepstis.ru/library/id_2752.html] // Научно - просветительский журнал «Скепсис»
15. *Хейде Л.* (Автономность и несчастное сознание // Философско-литературный журнал «Логос», 1999. – № 9 (19). – С. 36

УДК 1(091)(477)

Кучмії О. В.
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНІ ІДЕЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Сучасний стан історії філософії України характеризується існуванням різноманітних підходів до її тлумачення. У філософській літературі представлений ряд наукових праць, які виконанні у межах описового підходу до історії української філософії. Існують роботи, автори яких розглядають процес утворення і розвитку філософії в Україні як невід'ємну частину вітчизняної культури. Метою дослідження є

розгляд сучасних досліджень по історії філософії в Україні. Для сучасного розвитку історико-філософського напрямку в Україні важливим є дослідження ідей вітчизняних істориків філософії, оскільки історія філософії дає нам можливість зрозуміти спосіб існування філософії на певному культурно-історичному етапі розвитку історії. Автор звертається до сучасних ідей і напрямів розвитку філософської думки в Україні.

Ключові слова: історія філософії, історико-філософські ідеї історико-філософської науки, історична реконструкція, інтелектуальна історія.

О. Кучмий. Современные идеи и направления историко-философской науки в Украине Современное состояние истории философии Украины характеризуется существованием различных подходов к ее толкованию. В философской литературе представлен ряд научных работ, выполненных в рамках описательного подхода к истории украинской философии. Существуют работы, авторы которых рассматривают процесс образования и развития философии в Украине как неотъемлемую часть отечественной культуры. Целью исследования является рассмотрение современных исследований по истории философии в Украине. Для современного развития историко-философского направления в Украине важным является исследование идей отечественных историков философии, поскольку история философии дает нам возможность понять способ существования философии на определенном культурно-историческом этапе развития истории. Автор обращается к современным идеям и направлениям развития философской мысли в Украине.

Ключевые слова: история философии, историко-философские идеи, историко-философской науки, историческая реконструкция, интеллектуальная история.

Kuchmiiy O. Modern ideas and directions of historical and philosophical science in Ukraine The modern state of history of philosophy of Ukraine is characterized by existence of the various going near her interpretation. In philosophical literature the presented row of scientific works that implementation within the limits of the descriptive going near history of Ukrainian philosophy. There are works the authors of that examine the process of formation and development of philosophy in Ukraine as inalienable part of home culture. A research aim is consideration of modern researches for histories of philosophy in Ukraine. For modern development of historical and philosophical direction in Ukraine important is research of ideas of home historians of philosophy, as history of philosophy gives an opportunity to understand the method of existence of philosophy on the certain cultural and historical stage of development of history to us. An author calls to the modern ideas and directions of development of philosophical idea in Ukraine.

Keywords: history of philosophy, historical and philosophical ideas of historical, philosophical science, history all reconstruction, intellectual history.

Вступ. Автору вдалося проаналізувати в загальних рисах лише один напрям історико-філософської наук в Україні – сучасні дослідження з історії вітчизняної філософії. Аналіз існуючої літератур дав можливість розглянути максимальну кількість публікацій з даної проблематики, виявити коло найбільш досліджуваних аспектів у

вивченні вітчизняної філософії в Україні, а також тих проблем, які потребують подальших уточнень і нових наукових досліджень.

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день представити всеосяжну характеристику сучасного стану розвитку історико-філософської науки в Україні є завданням складним і, по суті, нездійсненним. По-перше, тому що це можливо втілити лише по закінченні більш тривалого періоду часу. По-друге, це під силу втілити цілому дослідницькому інституту, можливо навіть не одному. І по-третє, велика кількість сучасних ідей і напрямів в Україні (як і в будь-якій іншій країні) настільки багатоманітна і багатогранна, що в обсязі однієї статті це зробити неможливо. Метою цієї статті є спроба хоча б схематично представити інтелектуальні здобутки історико-філософської науки в Україні, які сьогодні найбільш чітко проглядаються в площині філософської думки.

Ступінь наукової розробки теми. Дослідженням історико-філософської науки в Україні займалися такі дослідники як С. Бондар, В. Горський, Н. Дем'яненко, І. Захара, Я. Ісаєвич, М. Кашуба, А. Тихолаз, А. Конверський, В. Лісовий, В. Литвинов, Н. Мозгова Н. Г., В. Нападиста, В. Нічик, І. Огородник, Ю. Рождественский, Ю. Федів, З. Хижняк.

Ключова мета. Чому автор звертає увагу на дослідження розвитку історико-філософської науки в Україні? Це робиться з метою визначити самотність історії філософії в Україні та дати уявлення розвитку історико-філософської науки в Україні.

Основна частина. Перед усім, часовою відправною точкою для нас виступить початок 90-х рр.. ХХ ст., оскільки саме в цей період часу розвиток філософської думки у пострадянському просторі Росії й України почав проходити незалежно один від одного. Як відомо, 60-80-і рр.. ХХст. були представлені в Україні такими відомими філософами й істориками філософії як М. Булатов, В. Горський, С. Кримський, Ю. Кушаков, В. Нічик, Д. Острянин, В. Табачковський, В. Шинкарук. На жаль, сьогодні їх вже немає серед нас. Але продовжують надалі успішно розвивати і творчо продовжувати сучасну історико-філософську думку такі відомі філософи, як І. Бичко, В. Литвинов, І. Огородник, М. Попович.

Якщо ж поглянути на ту духовну атмосферу, яка на початку 90-х рр. ХХ ст. панувала в осередку філософського товариства в Україні, то вона характеризується бажанням і прагненням подолати ту ізоляцію від західної і світової філософії, яка панувала в духовній спадщині радянської людини. В Україні подолання цієї ізоляції відбувалося в двох взаємопов'язаних напрямках: по-перше, перекладами філософських творів українською мовою, і по-друге, дослідженнями історії вітчизняної, західної і світової філософії. В подальшому нашому дослідженні ми зупинимось в основному на аналізі сучасних досліджень з історії вітчизняної філософії.

Слід підкреслити, що в рамках вищезазначених напрямів існували наступні розгалуження. Це і кропітка робота (переклади, передмови, післямови, коментарі) з текстами, які раніше з ідеологічних мотивів були вилучені з української інтелектуальної царини. Сюди можна віднести як рукописну, так і опубліковану спадщину філософів дореволюційного періоду, тобто тих, які з певних причин не були вписані в систему марксистско-ленінської філософії. І це також вся емігрантська література, починаючи з

20-х і закінчуючи серединою 80-х рр. ХХ ст. До старшого покоління емігрантів з України сьогодні відносять таких її представників, як, В. Виннченко, Д. Донцов, І. Лисак-Рудницький, В. Липинський, І. Марчук, І. Огієнко І. Фізер Д. Чижевський, М. Шлемкевич. До молодшого покоління відносять дослідників інтелектуальної діяльності українців в діаспорі другої половини ХХ ст., а також різноманітні товариства, організації, видавництва в Європі, Канаді, США. Мова іде про діяльність Українського вільного університету (Прага, Мюнхен), Українського наукового інституту Гарвардського Університету, Наукового товариства ім. Шевченко в Америці, Української вільної академії наук (США) и т. п. Важливу роль у становленні інтелектуального і політичного життя українського товариства відіграли такі видання, як «Сучасність» (Мюнхен), «Смолоскип» (Україна). Важливою подією в інтелектуальному житті України стало видання 10-томної «Енциклопедії українознавства», де була представлена невідома раніше інформація про представників і співтовариства української діаспори.

Слід підкреслити, що саме з 90-х рр. ХХ ст. стало зрозуміло, що духовна спадщина України до цього була представлена досить фрагментарно. Навіть багатотомні видання творів І. Франка і Л. Українки, що вийшли в радянський час, характеризуються неповнотою або ж відсутністю певних уривків з їх творів. В цей період стимулюється науковий пошук серед маловідомих прошарків інтелектуального населення України, значно розширюється бібліографія дослідження, поглиблюється вивчення соціокультурного контексту становлення і розвитку її історії.

Значний вклад у розвиток історії філософських ідей Київської Русі вніс В. Горський, який почав розробляти даний напрямок дослідження ще у кінці 1980-х рр. и опублікував серію робіт по даній проблематиці [3]. Глибоке дослідження цієї ж проблематики були втілені С. Бондарем [1].

На початку 90-х рр. ХХ ст. побачили світ багатоманітні роботи з історії Києво-Могилянської академії. Це роботи М. Кашуби «Філософія Відродження в Україні» [9], В. Нічик. «Гуманістичні і реформаційні ідеї в Україні» [16], В. Нічик, В. Андрушко, В. Литвинова, Я. Стратій «Опис курсів філософії та риторики професорів Києво-Могилянської академії» [24], колективна монографія «Філософська культура України і вітчизняна суспільна думка ХІХ-ХХст.» [26].

В 90-і рр. ХХ - початку ХХІ ст. були втілені історико-філософські дослідження, які належать до філософії в Україні ХVІ – ХVІІІ ст. Її ініціатором, натхненником і організатором виступила В. Нічик. В ці роки вийшли такі її фундаментальні роботи, як «Петро Могила в духовній історії України» [18], «Києво-Могилянська академія в німецькій культурі» [17], де мова йшла про українсько-німецькі культурні зв'язки ХVІІ – ХVІІІ ст., а також ролі в них професорів і вихованців Києво-Могилянської академії.

Однак неможливо не відзначити, що разом з позитивними результатами, які були досягнуті у сфері історико-філософського знання в Україні в 90-і рр. ХХ ст., були і втрати. Саме в ці роки припинилась багаторічна робота над латиномовними рукописами професорів Києво-Могилянської академії, які зберігаються сьогодні в Інституті рукописів Національної бібліотеки ім. В. Вернадського. Результатом цієї титанічної праці відділу Інституту філософії УССР була публікація, здійснена ще у 1982 р. фундаментальної

праці «Опис курсів філософії и риторики професорів Києво-Могилянської академії» [24]. В цій праці вперше був втілений переклад лекцій професорів Києво-Могилянської академії з логіки і риторики з латини на російську мову, а також була вперше дана історико-філософська характеристика і бібліографічний опис кожному окремому курсу з наданням всіх відомостей про тих професорів, які ці курси читали. У 1988 р. виходить монографія З. Хижняк «Києво-Могилянська академія» [27], яка суттєво доповнила попередні дослідження українських вчених.

Неможливо проігнорувати і той факт, що саме у 60-70-і рр. ХХ ст. були опубліковані твори Феофана Прокоповича (під загальною редакцією В. Нічик) і праці Георгія Кониського (переклад и коментар М. Кашуби). До 1980-х рр. належить і одне з найбільш значимих відкриттів у дослідженні ідей Просвітництва, ренесансного гуманізму і Реформації в Україні. В Литвинов у своїй роботі «Ідеї раннього просвітництва у філософській думці України» [13] на величезному фактичному (текстовому) матеріалі успішно довів, що в основі домінуючого способу мислення професорів Києво-Могилянської академії була не культура бароко, а культура епохи Просвітництва.

Значне розширення джерельної бази з історії філософії в Україні сприяло й появі більшої кількості навчальної літератури з даної проблематики. З'являються перші навчальні посібники і підручники з історії філософії в Україні. Це «Історія філософії України» [8] під редакцією М. Тарасенко, М. Русина, І. Бичка і хрестоматія з такою ж назвою. В кінці 1990-х рр. виходить також фундаментальний посібник І. Огородника «Історія філософії в Україні» [19], навчальний посібник «Історія української філософії» [25], авторами якої є Ю. Федів та Н. Мозгова, а також підручник В. Лісового «Українська філософська думка 90-х років ХХ – початку ХХ ст.: проблеми і перспективи» [12].

За останні роки вийшли нові навчальні посібники й підручники з історії філософії в Україні. Це підручник В. Горського та К. Кислюка [2], а також навчальний посібник В. Нападистої з історії етики в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХст.) [15], в якому розглядається філософська діяльність головних фігурантів київської духовно-академічної філософії. Особливий науковий інтерес являє собою аналіз автором історіографічної бази періоду, що досліджується.

Якщо ж звернутися до монографічних і колективних досліджень з історії філософії в Україні, то в кінці ХХ – початку ХХІ ст. виходить ряд праць. Це монографія В. Горського «Філософія в українській культурі» [4], в якій він обґрунтовує методологічні принципи дослідження розвитку філософії в контексті національної культури. Це монографія І. Захари «Академічна філософія України (ХVІІ – ХVІІІ ст.)» [6], в якій досліджується становлення професійної філософії в Україні, а також визначається значення «другої схоластики» в її формуванні. Це книга «Київ в історії філософії в Україні» (автори В. Горський, Я. Стратий, А. Тихолаз, М. Ткачук) [10], в якій аналізується становлення і розвиток філософії в Києві з часів Київської Русі до початку ХХ ст. Розглядаються також філософські погляди представників академічної філософії не лише Києво-Могилянської академії, але й Київської духовної академії. Це монографія М. Поповича «Нариси історії культури України» [21], в якій розглядається соціокультурний контекст становлення філософії в Україні. Далі, це монографія Ю. Рождественського

«Київська школа академічної психології першої половини XIX ст.» [23], в якій досліджуються психологічні тенденції в розвитку духовно-академічної традиції. Також виходить у світ збірник праць дослідників історії Києво-Могилянської академії «Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії: європейський контекст», в якому висвітлюються концепції виховання і навчання в академії, порівнюється система освіти київської академії з освітніми системами інших європейських університетів. Цю ж саму тему розробляють у своїх публікаціях Я. Ісаєвич [7] та Н. Яковенко [28]. І нарешті, це бібліографічний словник «Філософська думка в Україні», в якому нараховується більше 150 статей, що відтворюють життєвий шлях і етапи творчості найбільш відомих представників філософської культури України X – XX ст.

Проблеми становлення університетської та духовно-академічної освіти на протязі XIX ст. досліджується в монографії Н. Дем'яненко та І. Важинського «Ретроспектива педагогічної освіти в Україні (XIX- початок XXI ст.)» [5], в якій йде мова про специфічні відмінності і особливості університетської і духовно-академічної освіти в історії вітчизняної освіти у XIX ст.

Якщо ж безпосередньо звернутися до сучасних дослідників київської духовно-академічної філософії, то необхідно відзначити значиму подію в науковому світі України – перевидання у 2003 р. титанічної праці професора Київської духовної академії Ф. Титова «Імператорська київська духовна академія в її трьохсотрічному житті і діяльності (1615-1915)» [22]. Цю працю професор приурочив до 300-річчя КДА, яке повинно було бути відсвятковане у 1915 р., але Перша світова війна завадила втілити цей задум. У 1924 р. ця праця була опублікована невеликим тиражем в типографії Києво-Печерської лаври, але при цьому всі примітки (а їх нараховувалось близько 600) згоріли під час пожежі в цій типографії. Завдяки кропіткій і багаторічній роботі у архівах Києва вченого-історика В. Ульяновського, вдалось відновити за авторськими рукописами тексти 576 приміток, які вважались назавжди втраченими. Не менш цінним є видання творів професора КДА Н. Петрова [20] (хрещеного батька М. Булгакова). У своєму складі робота містить унікальний пласт інформації про життя духовенства, наукову діяльність академічних корпорацій, півсторічну історію розвитку науки в стінах КДА.

До монографічних публікацій останніх років можна віднести історико-філософське дослідження проблем академічної філософії в Києві XIX ст. «Філософська думка в Київському університеті: історія і сучасність» [11]. Автори А. Конверський, І. Бичко. І. Огородник. В роботі розкривається 170-річний шлях розвитку філософської думки в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. А також монографічні дослідження Н. Мозгової «Київська духовна академія 1819-1920: філософська спадщина» та «Логіко-гносеологічна проблематика в київській духовній академії XIX- початок XXст.» [14].

Філософія є частиною історичної свідомості українців, що відображає процеси які відбувались у суспільному житті нації. Досліджуючи філософію в Україні можна зазначити, що вона існувала в тісному взаємозв'язку з суспільно-громадською, політичною, науковою та релігійною думкою. Усвідомлюючи значущість і відповідальних зазначених вище дослідників, які шукали шляхи подолання стереотипів радянської доби, намагаючись визначити теоретичні засади і методологічний

інструментарій, спроможний забезпечити максимальну ефективність наукових досліджень в галузі історії філософії, вони звертались до вивчення досвіду, набутого вітчизняною історико-філософською наукою в процесі її становлення.

Висновок. Філософія є частиною історичної свідомості українців, що відображає процеси які відбувались у суспільному житті нації. Досліджуючи філософію в Україні можна зазначити, що вона існувала в тісному взаємозв'язку з суспільно-громадською, політичною, науковою та релігійною думкою. Розглянувши ряд концепцій та поглядів на історію філософії ми бачимо, що багато дослідників розглядали історію філософії як окрему науку і пропонували ряд концепцій для їх глибокого і всебічного вивчення. Вони запропонували власне бачення предмету історії філософії, її методологічної бази і нових методологічних підходів до вивчення історії філософії.

Література:

1. *Бондарь С. В.* Философско-мировоззренческое содержание «Изборников» 1073, 1076 годов / С. В. Бондарь. – К.: Наукова думка, 1990. – 149 с.
2. *Горський В. С.* Історія української філософії. Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: Наукова думка, 1997. – 285 с.
3. *Горський В.* Філософські ідеї в культурі Київської Русі IX – поч. XII ст. / В. Горський. – К.: Наукова думка, 1993. – 165 с.
4. *Горський В. С.* Філософія в українській культурі: (методологія та історія). – Філософські нариси / В. С. Горський – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 235с.
5. *Дем'яненко Н. М.* Ретроспектива педагогічної освіти в Україні (XIX – початок XX) / Н. М. Дем'яненко, І. П. Вайнський. – К.: МПА, 2002. – 240 с.
6. *Захара І. С.* Академічна філософія в Україні (XVII – перша половина XVIIIст.) / Захара І. С. – Л.: Вид-во Львівського нац. ун-ту ім. І. Франка, 2000. – 237 с.
7. *Ісаєвич Я.* Перші українські академії / Я. Ісаєвич // Київська старовина. К., 1998. №6 (324). С.6.
8. Історія філософії України: Підручник / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, І. В. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1994. – 416 с.
9. *Кашуба М. В.* Філософія відродження на Україні / М. В. Кашуба. – К.: Наукова думка, 1990. – 334 с.
10. Київ в історії філософії України / В.С. Горський, Я. М. Стратій, А. Г. Тихолаз, М. Л. Ткачук. – Університетське вид-во "Пульсари", 2000. – 264 с.
11. *Конверський А. Є.* Філософська думка у Київському університеті: історія і сучасність / А. Є. Конверський, І. В. Бичко, І. В. Огородник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 336 с.
12. *Лісовий В. С.* Українська філософська думка 90-х років XX – початку XXI ст.: проблеми і перспективи / В. С. Лісовий // Історія Української філософії: Підручник. – К., 2008. – 378 с.
13. *Литвинов В. Д.* Идеи раннего Просвещения в философской мысли Украины / В. Д. Литвинов – К.: Вища школа, 1983. – 314 с.
14. *Мозгова Н. Г.* Київська духовна академія, 1819-1920. Філософський спадок / Н. Г. Мозгова. – К.: Книга, 2004. – 318 с.
15. *Нападиста В. Г.* Історія етики в Україні (друга половина XIX – початок XXст.): Навч. посіб. / В. Г. Нападиста. К.: Либідь, 2004. – 240 с.
16. *Нічик В. М.* Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI початок XVII ст.) / В. М. Нічик. – К.: Наукова думка, 1990. – 382 с.
17. *Нічик В. М.* Києво-Могилянська академія і німецька культура / В. М. Нічик. – К.: Укр. Центр духовн. Культури, 2001. – 252 с.

18. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України / В. М. Нічик. – К.: Укр. Цент духовної культури, 1997. – 328 с.
19. Огородник І. В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 1999. – 543 с.
20. Петров М. Скрижалі пам'яті / М. Петров; упоряд. В. Ульяновського, І. Карсим. – К.: Либідь, 2004. – 336 с.
21. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – К.: "АртЕк", 1998. – 728 с.
22. Професор протоіерей Федор Титов. Императорская Киевская Духовная Академия в ее трехвековой жизни и деятельности (1615-1915гг.): историческая записка / Федор Титов, профессор, протоіерей. – К.: Гопак, 2003. – 559 с.
23. Рождественский Ю. Т. Киевская школа академической психологии первой половины XIX в. / Ю. Т. Рождественский. – К.: Гнозис, 1999. – 214 с.
24. Стратий Я. М. Описание курсов философии и риторики профессоров Киево-Могилянской академии / Я.М. Стратий, В. Д. Литвинов, В. А. Андрушко. – К.: Наукова думка, 1982. – 346 с.
25. Федів Ю. О. Історія української філософії: Навч. посіб. / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. –К.: Україна, 2001. – 512с.
26. Философская культура Украины и отечественная общественная мысль XIX – XX в.в. / Н. И. Лук, В. Д. Белодед, И. Г. Герасимчук и др.; Отв. ред. Н. И Лук; АН УССР. Ин-т философии. – К.: Наукова думка, 1990. – 268 с.
27. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія / З. І. Хижняк – К.: Вища школа, 1988. – 262 с.
28. Яковенко Н. Латинське шкільництво і "шкільний гуманізм" в Україні кінця XVI – середина XVIIст. / Н. Яковенко // Київська старовина. К., 1997. №1-2, С. 11-27.

УДК 305 «16/18»

Гордєєва І.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В МОДЕРНУ ДОБУ

На основі аналізу теоретичної спадщини зарубіжних та вітчизняних філософів у статті висвітлена проблематика гендерної рівності у модерну добу. Показано, що традиційний есенціалістський підхід у модерну добу ще продовжував домінувати у питаннях гендерної рівності (Ж.-Ж. Руссо, Б. Спіноза, І. Кант, Г.В.Ф. Гегель, С. К'єркегор, О. Вейнінгер), проте встановлено, що епоха не позбавлена спроб стати на захист слабкої статі (Пулен де ла Бар, Ш. Монтеск'є, Ж.А. Кондорсе, Олімпія де Гуж, М. Вольстонкрафт, Дж.С. Мілль та ін.). Доведено, що гендерна теорія визнає можливість подолання дисгармонії соціостатевих відносин на шляху становлення справді толерантних відносин між статями, адже тільки терпимість і взаємоповага можуть бути гарантами вирішення основоположних проблем людського співжиття та спілкування. Підкреслено, що історико-філософський аналіз проблеми гендерної рівності в епоху модерн є допоміжним фактором у вирішенні сучасних проблем у питаннях статі та гендеру, гендерної рівності та взаємовідносин між статями.